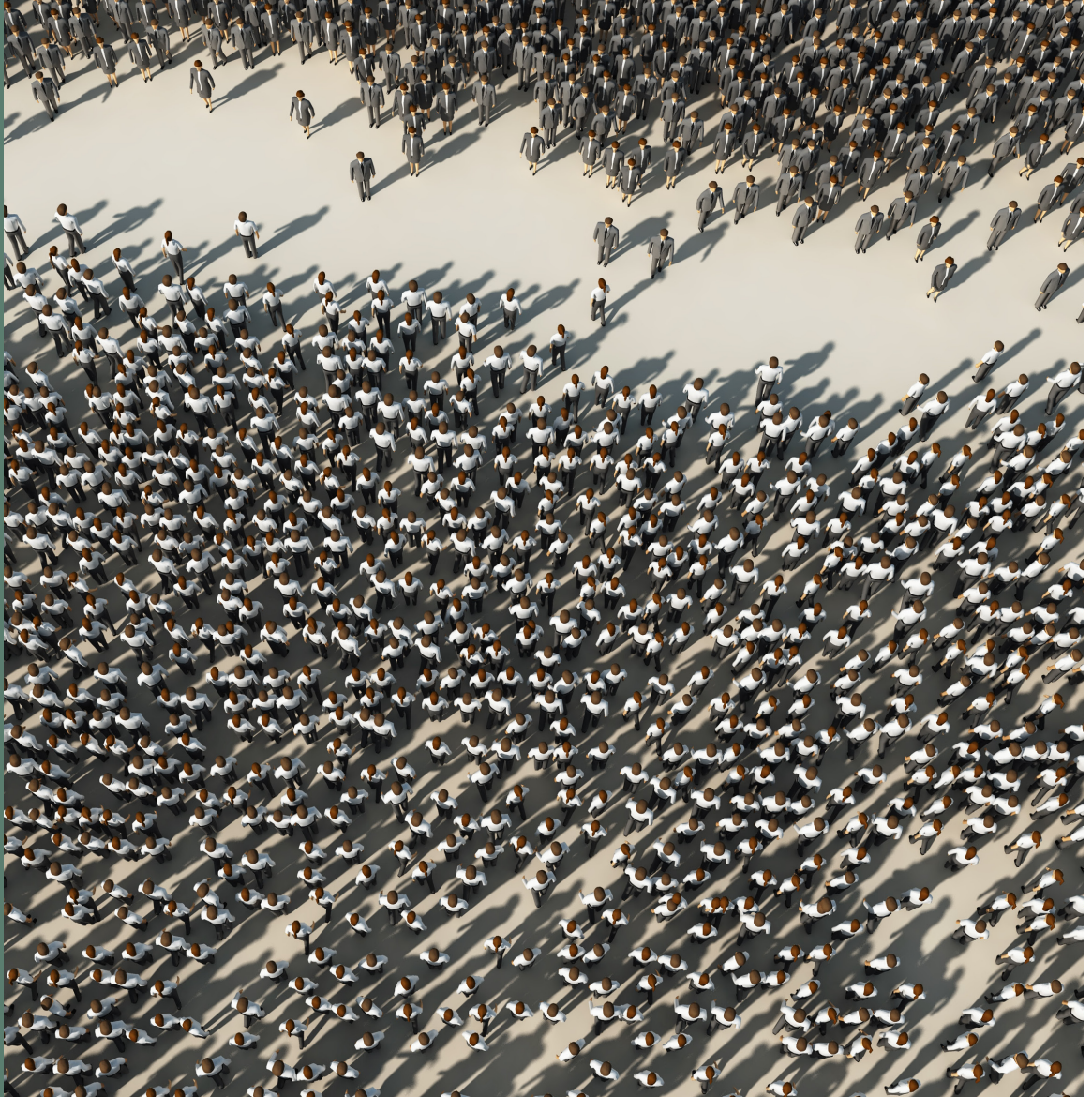

TOPLUMSAL EYLEMİN YAPISI

CİLT 2: MAX WEBER

TALCOTT PARSONS

TOPLUMSAL EYLEMİN YAPISI

Yakın Tarihin Bir Grup Avrupalı Yazarına
Özel Atıfla Toplumsal Teori Konusunda Bir İnceleme

TALCOTT PARSONS

Çeviren: Nur Nirven

CİLT 2

SAKARYA ÜNİVERSİTESİ KÜLTÜR YAYINLARI

Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları -7-

Cilt 2

Toplumsal Eylemin Yapısı
Talcott Parsons

Çeviren: Nur Nirven

Kitabın Özgün Adı: The Structure of Social Action
A Study in Social Theory with Special Reference to a Group of Recent
European Writers

Copyright © 1937 by McGraw-Hill Book Company, Inc.
Copyright © 1949, 1968 by The Free Press A Division of Macmillan Publishing Co.,
Inc.
Asıl yayıncı olan Free Press, a Division of Smion & Schuster, Inc. ile yapılan anlaşma
çerçevesinde yayınlanmıştır.

Yayın Editörü ve Koordinatörü
Nebi Miş

Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınları
Sakarya Üniversitesi Esentepe Kampüsü, Ortadoğu Araştırma Merkezi
54187 Serdivan Sakarya
Tel: 0 264 295 36 02 / **Faks:** 0 264 295 55 62
Sertifika No: 27377
Web: www.ormer.sakarya.edu.tr
E-Posta: kulturyayinleri@sakarya.edu.tr

1. Basım

Nisan 2015- Sakarya

ISBN: 978-605-5077-05-1 (Tk.)
978-605-5077-07-5

Yayın Koordinatör Yardımcıları: Ömer Behram Özdemir - Mustafa Caner

Tasarım: Karınca Ajans
Dr. Mediha Eldem Sokak No: 56/1 Kızılay - Ankara
Tel: 0312 431 54 83 / **Faks:** 0312 431 54 84

Baskı: Eflal Matbaacılık
Zübeyde Hanım Mah. Kazım Karabekir Cad. No: 95-1A Altındağ - Ankara
Tel: 0312 341 47 48

Bu kitabın Türkiye yayın hakları Sakarya Üniversitesi Kültür Yayınlarına aittir.
İzinsiz yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

İçindekiler

Türkçe Çeviriye Önsöz **vii**

Karton Kapak Baskıya Önsöz **xv**

İkinci Baskıya Önsöz **xxv**

Önsöz **xxxı**

Birinci Kısım

POZİTİVİST EYLEM TEORİSİ

1. GİRİŞ 39

Sorun **39**

Teori ve Ampirik Olgu **42**

Tortu Kategoriler **51**

Teori, Metodoloji ve Felsefe **55**

Kavram Tipleri **62**

“Olgu” Kavramı Üzerine Açıklama **74**

2. EYLEM TEORİSİ 77

Eylem Sistemleri Birimi **77**

Faydacı Sistem **84**

Pozitivist Eylem Teorisi **92**

Ampirizm **100**

Eylem Teorisinde Bireycilik **102**

Açıklama A: “Normatif” Kavramı Üzerine **105**

Açıklama B: Eylem Teorisindeki Sistem Tiplerinin Şematik Ana Hatları **108**

Açıklama C: Eylem Teorisine İlişkin Öznel Olmayan Kategorilerin İçeriği Üzerine **114**

Açıklama D: Psikoloji ve Biyoloji İlişkisi Üzerine **117**

3. EYLEM TEORİSİNDE BİREYCI POZİTİVİZMİN

TARİHSEL GELİŞİMİNİN BAZI EVRELERİ 121

Hobbes ve Düzen Sorunu **123**

Locke ve Klasik İktisat **128**

- Malthus ve Faydacılığın İstikrarsızlığı **135**
Marx ve Sınıf Çatışması **139**
Darwincilik **143**
Radikal Pozitivizme Giden Diğer Yollar **146**
Fayda **152**
Evrim **153**

İkinci Kısım

POZİTİVİST GELENEKTEN

İRADECİ BİR EYLEM TEORİSİNİN DOĞUŞU

4. **ALFRED MARSHALL: İHTİYAÇLAR, FAALİYETLER VE İKTİSADIN KAPSAMI SORUNU 159**
Faaliyetler ve Fayda Teorisi **160**
Üretim Etkenlerinin Arzı **171**
Gerçek Maliyet **175**
Serbest Girişim **179**
Toplumsal Evrim **184**
“Doğal Düzen” **187**
İktisadi Güdüler **190**
İktisat Teorisinin Kapsamı Sorunu **193**
5. **VILFREDO PARETO-1: METODOLOJİ VE TEMEL ANALİTİK ŞEMA 205**
Metodoloji **207**
Mantıksal ve Mantıksal Olmayan Eylem **212**
Tortular ve Türemler **223**
Mantıksal Olmayan Eylemin İki Yapısal Boyutu **227**
6. **VILFREDO PARETO-2: YAPISAL ANALİZİN GENİŞLETİLMESİ VE DOĞRULANMASI 245**
Pareto ve Toplumsal Darwincilik **245**
Eylem Sistemlerinin “Mantıksal Yönü” **254**
Toplumsal Fayda Teorisi **266**
Toplumsal Sistemlerin Mantıksal Olmayan Yönü **274**
Yeniden İktisat Teorisinin Statüsüne Dair **287**
7. **VILFREDO PARETO-3: AMPİRİK GENELLEMELER VE SONUÇLAR 293**
İdeoloji Sorunu **293**
Toplumsal Değişme Döngüleri **301**

- Kuvvetin Rolü **311**
Genel Sonuçlar **315**
- 8. ÉMILE DURKHEIM-1: İLK AMPİRİK ÇALIŞMALAR 323**
İş Bölümü **329**
İntihar **344**
Meslek Grupları ve Sosyalizm **358**
- 9. ÉMILE DURKHEIM-2: SOSYOLOJİK POZİTİVİZM METODOLOJİSİ 363**
Faydacı Çıkmaz **364**
“Toplumsal” Etken **369**
Kolektif Temsiller **379**
Etik ve Toplumsal Tip **387**
- 10. ÉMILE DURKHEIM-3: TOPLUMSAL DENETİM TEORİSİNİN GELİŞİMİ 395**
Baskının Değişen Anlamı **397**
Etik Sorunlar **408**
Kurumların Rolü **417**
- 11. ÉMILE DURKHEIM-4: SON EVRE: DİN VE EPİSTEMOLOJİ 427**
Dinsel Fikirler **429**
Ritüel **446**
Epistemoloji **456**
- 12. II. KISIMIN ÖZETİ: POZİTİVİST EYLEM TEORİSİNİN ÇÖKÜŞÜ 467**
Pozitivist Hareket Noktaları **467**
Marshall **468**
Pareto **470**
Durkheim **475**

Kaynakça **485**

Dizin **497**

Türkçe Çeviriye Önsöz **521**

Karton Kapak Baskıya Önsöz **529**

İkinci Baskıya Önsöz **539**

Önsöz **545**

Üçüncü Kısım

İDEALİST GELENEKTEN İRADECI EYLEM TEORİSİNİN OLUŞMASI

13. İDEALİST GELENEK 553

Yöntem Bilimin Arka Planı **553**

Kapitalizmin Sorunu **556**

Marx **567**

Sombart **572**

14. MAX WEBER-1: DİN VE MODERN KAPİTALİZM 577

A. Protestanlık ve Kapitalizm **577**

Kapitalizmin Başlıca Belirgin Özellikleri **580**

Kapitalizmin Ruhu **589**

Kalvencilik ve Kapitalizmin Ruhu **591**

Fikirlerin Rolü Üzerine Not **606**

15. MAX WEBER-2: DİN VE MODERN KAPİTALİZM (devam) 613

B. Karşılaştırmalı Araştırmalar **613**

Çin **615**

Hindistan **625**

Sistematik Din Tipolojisi **634**

Protestanlık ve Kapitalizm: Şematik Özet **644**

16. MAX WEBER-3: YÖNTEM BİLİM 649

Nesnelcilik **651**

Sezgicilik **655**

Doğa Bilimleri ve Toplumsal Bilimleri **660**

İdeal Tip ve Genellenen Analitik Teori **669**

Ampirik Kanıtın Mantığı **677**

Açıklamanın Yeterliliği **689**

Eylem ve Anlam Karmaşaları **698**

17. MAX WEBER-4: SİSTEMATİK TEORİ 703

Toplumsal Eylem Tipleri **703**

Eylemin Yönelim Tarzları **712**

Meşru Düzen, Karizma ve Din **719**

Ritüel **732**

Zevk Meseleleri **736**

Gemeinschaft ve Gessellschaft Üzerine Notlar **744**

Dördüncü Kısım

SONUÇ

18. AMPİRİK OLARAK DOĞRULANAN SONUÇLAR 757

Eylemin Yapısının Ana Hatlarının Özeti **758**

Rasyonellik ve Faydacılık **758**

Marshall **761**

Pareto **763**

Durkheim **766**

Weber **772**

Doğrulanın Sonuçlar **776**

19. DENEYSSEL NİTELİKTE YÖNTEM BİLİMSEL İÇERİMLER 783

Ampirizm ve Analitik Teori **784**

Eylemin Referans Çerçevesi **786**

Eylem Sistemleri ve Birimleri **791**

Analitik Unsurların Rolü **801**

Eylem Teorisinin Genel Statüsü **805**

Eylem Bilimlerinin Sınıflandırılması **808**

Toplum Biliminin Yeri **818**

Kaynakça **825**

Dizin **833**

